

Posudek

rigorózní práce **Mgr. Sylvy Skočkové** na téma

„Určení a popření rodičovství“

Autorka rigorózní práce předložila práci v rozsahu 101 stran včetně úvodu a závěru. Rukopis byl ukončen ke dni 21.8.2013. Autorka svůj výklad rozdělila do osmi kapitol. První a druhou kapitolu by bylo možno označit jako výklady historické a zejména pak, svým způsobem, výklad obecný, demonstrováný na judikatuře Evropského soudu pro lidská práva (dále „ESLP“). Sedmá kapitola je věnována porovnání české a slovenské právní úpravy zkoumaného tématu. Konečně pak kapitola osmá uvádí základní přehled o nové právní úpravě v novém občanském zákoníku, zejména pokud jde o některé rozdíly vzhledem k právní úpravě dosavadní, týkající se problematiky určení rodičovství. Ostatní kapitoly, které tvoří těžiště předložené práce, jsou věnovány podrobnému výkladu současné hmotněprávní i procesní úpravy určení rodičovství, tedy jak určení mateřství, tak určení otcovství. Z přiloženého seznamu literatury vyplývá, že autorka prostudovala řadu odborných monografických studií a značný počet časopisecké literatury. S literaturou pracovala velmi zodpovědně, protože na použitou literaturu odkazuje v poznámkách a citacích na jednotlivých stránkách (celkem 208 odkazů a poznámek). Kromě uvedených pramenů čerpala autorka též z informačních zdrojů z Internetu (v hojném počtu).

Velmi kladně hodnotím její práci s judikaturou, které věnovala značnou pozornost. Jde jednak o judikaturu ESLP a samozřejmě též o judikaturu českých soudů, týkající se zkoumaného tématu. Ke kapitole první, která je věnována stručnému historickému výkladu, nemám žádné připomínky, zejména pokud jde o vývoj české právní úpravy. Kladně hodnotím sice stručný, ale vhodný výklad, věnovaný na straně 10 a násl. základnímu evropskému právnímu systému v oblasti určování rodičovství. Autorka správně poukázala na podstatnou rozdílnost, která vyplývá z tehdejší kodifikace „Code Civile“ a naopak „ABGB“, který byl svým způsobem podstatně pokrokovější (autorka se omezila jen na kontinentální právo).

Za pozitivní přínos této práce považuji výklad podaný v kapitole třetí, věnovaný judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Autorka zde nejen informuje o významných judikátech, které tento soud vynesl, ale zaujímá k nim také svá stanoviska (byť stručně). Je zřejmé, jak vyplývá z dalšího obsahu práce, že základy teoretického přístupu k právní úpravě i právní praxi, týkající se určení rodičovství, studium této judikatury autorku ovlivnilo. Z hlediska budoucího rozvoje těchto právních otázek je nezbytné se v širším evropském kontextu studiu této problematiky věnovat. Lze totiž předpokládat, že další vývoj společnosti, společenských a zejména pak lékařských věd přinese s sebou mnohé nové jevy, k nimž bude zapotřebí přistupovat se znalostí základních principů, které rozvíjí zejména judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Je tomu tak proto, že rodinněprávní poměry vytvářené mezi rodiči a dětmi jsou základní lidsko-právní problematikou, která hluboce ovlivňuje širší společenské jevy. Proto každý přínos i v právní literatuře je pro naše poznání velmi důležitý. Z toho důvodu jsem uvítala výklady podané v kapitole čtvrté a páté, týkající se problematik, které přinesl společenský vývoj v druhé polovině 20. století. Tento vývoj, týkající se asistované reprodukce, objevu DNA a dalších problematik, ovlivnil i právní úpravu zejména

v oblasti mateřství. Nemenší význam, pokud jde o biologické rodičovství, konkrétně pak o otce dítěte, spatřujeme, a autorka o tom přináší důkazy, v objevu DNA testování.

Některé společenské změny, zejména pak i změny způsobu života žen a životního prostředí, přinesly s sebou právně velmi obtížně řešitelnou otázku tzv. náhradního mateřství. Na straně jedné dochází ke sterilitě, jejíž příčinou jsou zdravotní důvody, na straně druhé se podstatně rozšířily možnosti léčebných postupů, související s fertilizací in vitro a přenosu embrya do dělohy tzv. náhradní matky. Touto problematikou se zabývá dnes již řada evropských států, které k právnímu řešení problematiky náhradního řešení přistupují různě. Autorka poukazuje na straně 54 zejména na Velkou Británii, která se k řešení této problematiky dostala nejdále. Rozhodně nejde o společenskou a právní problematiku okrajovou. Lze předpokládat, že zákonodárné sbory v civilizačním prostoru se těmito otázkami budou průběžně zabývat ještě dlouho. Jsou pochopitelně společnosti, které se zatím těmito otázkami vůbec nezabývají, protože jejich populační chování je velmi odlišné od naší civilizace – islámské země, hinduistické země apod.

Konečně bych ráda kladně hodnotila i to, že autorka se zabývá úpravou v novém občanském zákoníku, i když nejde v této problematice o právní úpravu zcela převratnou. Je otázkou, jak daleko bude judikatura, v některých klíčových otázkách v oblasti určování rodičovství, ovlivňovat i nadále rozhodování soudů až nabude účinnosti nový občanský zákoník.

K předložené rigorózní práci nemám žádné podstatné připomínky, pokud jde nejen o její obsah, ale také pokud jde o formální a systematickou stránku. Práce je, jak už jsem předem zmínila, napsána přehledně a pečlivě. Autorka v tomto zpracování svého tématu projevila především svou perfektní schopnost zvládnout potřebné informace a znalosti teorie i praxe v oblasti zkoumaného tématu. Dále pak autorka projevila schopnost přesvědčivě a uceleně tématiku zpracovat a prokázat samostatný vědecký a tvůrčí přístup.

Lze tedy konstatovat, že tato rigorózní práce splňuje požadavky kladené na práci rigorózní a doporučit ji k ústní obhajobě.

Pro obhajobu nechť si autorka připraví odpověď na tuto otázku: Jaký by byl možný postup poté, kdy náhradní matka, by odmítla dítě, které porodila vydat? Byla by platná smlouva, v níž by se náhradní matka zavázala dítě vydat a dát souhlas k jeho osvojení dárkyní ova?

V Praze dne 4. prosince 2013

Doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc.
konzultant rigorózní práce